

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES
Gronausestraat 300

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM
29 januari 2025

ONS KENMERK
2400040310

BEHANDELD DOOR
J.P. Stauttner

UW BRIEF VAN

UW KENMERK

DOORKIESNUMMER
06 - 30 38 05 98

ONDERWERP

Inzicht in dak- en thuisloosheid: resultaten ETHOS Light-telling centrumregio Enschede

Geachte leden van de Raad,

Aanleiding

De gemeente Enschede is centrumgemeente voor de voorzieningen rond Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang in de centrumregio Enschede. De regio bestaat uit acht gemeenten: Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal. Gezamenlijk dragen deze gemeenten de verantwoordelijkheid voor het bieden van opvang, maar ook voor het tegengaan van dak- en thuisloosheid.

In december 2022 is het [Nationaal Actieplan Dakloosheid](#) gepresenteerd. Dit actieplan heeft als doel dak- en thuisloosheid in Nederland terug te dringen. Om beleid goed te kunnen vormgeven en effectiever in te zetten, is betrouwbare en gedetailleerde informatie over de omvang en kenmerken van (het aantal) dak- en thuislozen essentieel.

Tot nu toe zijn alleen de dak- en thuisloze mensen in beeld die van de maatschappelijke opvang gebruik maken, mensen die in de openbare ruimte verblijven, en deels mensen die in een instelling verblijven. Er zijn echter meer dak- en thuisloze mensen. Bijvoorbeeld mensen die bij anderen in huis slapen (bankslapers) omdat ze geen woning meer hebben, of op een camping of vakantiepark verblijven of in de auto overnachten.

Om een completer beeld te krijgen van het aantal dak- en thuislozen in de centrumregio Enschede, is besloten gebruik te maken van de ETHOS Light-telling. Dit is een gestandaardiseerde Europese methodiek om dak- en thuisloosheid breder te definiëren en te meten. ETHOS staat hierbij voor 'European Typology of Homelessness and Housing Exclusion'. Deze telling wordt inmiddels in meerdere regio's in Nederland uitgevoerd en sluit aan bij het Nationaal Actieplan Dakloosheid.

De ETHOS Light-telling in centrumregio Enschede

De ETHOS Light-telling is een zogeheten Point-in-Time-meting: een intensieve registratie gedurende een korte periode. In de centrumregio Enschede vond deze meting plaats in de eerste week van november 2024, met medewerking van diverse organisaties en alle betrokken gemeenten. De bevindingen zijn vastgelegd in het rapport 'Onderzoek aantal dak- en thuisloze inwoners centrumgemeente Enschede', dat op 17 december 2024 is gepubliceerd.

Tot nu toe waren alleen de ETHOS-categorieën 1 t/m 4 in beeld:

1. Mensen die in de openbare ruimte verblijven.
2. Mensen die van de winternachtopvang gebruik maken.
3. Mensen die van de maatschappelijke opvang gebruik maken.
4. Deels mensen die in een instelling verblijven en deze gaan verlaten (degenen die bekend zijn bij gemeenten).

Met dit onderzoek hebben we aanvullend hierop de verborgen dakloosheid in beeld gebracht, de ETHOS-categorieën 5 tot en met 7:

5. Mensen die in een niet-conventionele ruimte verblijven (o.a. een camping, vakantiepark, of in de auto).
6. Mensen die bij familie of vrienden verblijven (bankslapers).
7. Mensen die in een woning verblijven met dreigende huisuitzetting.

Resultaten telonderzoek regio centrumgemeente Enschede

In de eerste week van november 2024 is de ETHOS-telling in centrumregio Enschede uitgevoerd door onderzoeksbureau HHM. Onderstaande tabel geeft de resultaten van dit telonderzoek weer in kerncijfers in absolute aantallen per ETHOS-categorie. Er zijn 552 dak- en thuisloze mensen geteld, waaronder 487 volwassenen en 65 (direct betrokken) minderjarigen (jonger dan 18 jaar). Drie minderjarigen verbleven in de openbare ruimte, maar zijn inmiddels elders gehuisvest.

ETHOS Light categorie	Volwassenen	Minderjarigen
In de openbare ruimte	33	3
In de noodopvang	42	1
In een opvang voor thuislozen of tijdelijk verblijf	107	5
<i>Subtotaal</i>	<i>182</i>	<i>9</i>
In een instelling	34	5
In een niet-conventionele ruimte	43	5
Bij familie, vrienden of kennissen	198	41
In een woning met dreigende uithuiszetting	11	2
Onbekend	19	3
Totaal	487	65

Tabel 1: Aantallen dak- en thuislozen in de regio centrumgemeente Enschede

Dak- en thuisloze mensen per gemeente

Onderstaand overzicht geeft weer hoeveel dak- en thuislozen per categorie zijn geteld per gemeente. Het blijkt dat dak- en thuisloosheid in de regio vooral een stedelijk fenomeen is. Van de in totaal 552 geregistreerde personen zijn de meeste dak- en thuisloze mensen geteld in Enschede (307 personen, waaronder 29 direct betrokken minderjarigen) en Hengelo (110 personen, waaronder 19 direct betrokken minderjarigen).

	Borne	Dinkelland	Enschede	Haaksbergen	Hengelo	Hof van Twente	Losser	Oldenzaal	Buiten regio	Onbekend	Totalen
In de openbare ruimte			27		4			1		1	33
In de noodopvang			40							2	42
In een opvang voor thuislozen of tijdelijk verblijf			79		24			1	2	1	107
Subtotaal			146		28			2	2	4	182
In een instelling	1		10		7				12	4	34
In een niet-conventionele ruimte	1	2	16	3	6	2		9		4	43
Bij familie, vrienden of kennissen	6	1	98	5	47	9	4	7	9	12	198
In een woning met dreigende uithuiszetting	1		7		3						11
Onbekend			1							18	19
Totaal	9	3	278	8	91	11	4	18	23	41	487
Minderjarigen < 18 direct betrokken	1		29	4	19	1		0	3	8	65
Minderjarigen < 18 indirect betrokken	3		28	3	20	1		2	3	11	71

Tabel 2: Dak- en thuislozen per gemeente

Profiel van dak- en thuisloze mensen

Het profiel van de dak- en thuisloze mensen is divers. Het betreft mensen in alle levensfasen, van jongvolwassenen tot ouderen:

- Iets meer dan een kwart is vrouw (125 van de 487 volwassenen).
- Ongeveer een vijfde van de volwassenen is jonger dan 27 jaar (105 van de 487 volwassenen).
- De grootste groep betreft mensen tussen de 35 en 44 jaar (136 personen).
- Over de breedte bevinden 309 van de 478 volwassenen zich in de leeftijdsgroep 27–54 jaar.

Dak- en thuisloze minderjarigen jonger dan 18 jaar

In de regio centrumgemeente Enschede zijn 65 minderjarigen direct betrokken bij dakloosheid, in de meeste situaties vallen ze onder de categorie “bankslapers”. Hoewel de precieze leeftijden niet in de gegevens zijn opgenomen, is het duidelijk dat deze minderjarigen zorg en ondersteuning nodig hebben. De meeste van deze minderjarigen verblijven bij familie, vrienden of kennissen (63%), maar helaas verbleven 3 minderjarigen tijdens de telling in de openbare ruimte. Dit was van korte duur, deze minderjarigen zijn al snel elders gehuisvest. Naast deze direct betrokken minderjarigen zijn er 71 minderjarigen die indirect worden beïnvloed door de dakloosheid van een ouder.

ETHOS Light categorie	Volwassenen		Man		Vrouw		X		Onbekend		Minderjarigen	
In de openbare ruimte	33	7%	24	7%	9	7%					3	5%
In de noodopvang	42	9%	37	10%	4	3%			1	50%	1	2%
In een opvang voor thuislozen of tijdelijk verblijf	107	22%	75	21%	32	26%					5	8%
Subtotaal	182	37%	136	38%	45	36%			1	50%	9	19%
In een instelling	34	7%	27	8%	6	5%	1	33%			5	8%
In een niet-conventionele ruimte	43	9%	29	8%	12	10%	1	33%	1	50%	5	8%
Bij familie, vrienden of kennissen	198	41%	144	40%	54	43%					41	63%
In een woning met dreigende uithuiszetting	11	2%	5	1%	6	5%					2	3%
Onbekend	19	4%	16	4%	2	2%	1	33%			3	5%
Totaal	487	100%	357	73%	125	26%	3	1%	2	0%	65	100%

Tabel 3: Verblijfplek naar geslacht en volwassenen/minderjarigen

Conclusie

Het is waardevol dat we nu een breder en realistischer beeld hebben van zowel het aantal dak- en thuisloze mensen als hun profielen. De telling laat zien dat we al goed zicht hadden op het aantal daklozen, maar dat er aanvullend beleid nodig is voor thuislozen. De hoge aantallen in categorieën 5 (niet-conventionele woonruimte) en 6 (bankslapers) vragen daarbij specifiek om aandacht. Met de inzichten die we hebben opgedaan door dit onderzoek, streven we ernaar, samen met de regiogemeenten, beleid te verbeteren en een gerichtere regionale en lokale aanpak te bevorderen om dak- en thuisloosheid te verminderen.

Dak- en thuisloosheid is niet alleen een kwestie van Maatschappelijke Opvang. Het vraagt om een brede aanpak over verschillende beleidsterreinen om mensen daadwerkelijk van een stabiel dak boven hun hoofd te voorzien. Naast het zorgen voor voldoende woningen, moeten ook andere belangrijke zaken worden aangepakt, zoals het creëren van een stabiel inkomen, het oplossen van schulden, het voorkomen van echtscheidingen en het faciliteren van woningdelen. Ook bedrijven die arbeidsmigranten naar de regio halen, hebben een verantwoordelijkheid voor de huisvesting van deze groep.

De telling geeft een momentopname weer van het aantal dak- en thuisloze mensen in de regio van centrumgemeente Enschede. Ondanks de inspanningen van veel organisaties, blijven er ook in dit onderzoek mensen buiten beeld. Het is moeilijk in te schatten hoe groot deze onzichtbare groep is. Uit de praktijk blijkt dat zij vaak geen of pas laat gebruikmaken van de Maatschappelijke Opvang of andere vormen van ondersteuning.

Dat benadrukt nog meer het belang van de inzet op preventie, het voorkomen van dak- en thuisloosheid en het faciliteren van een (t)huis.

Regionale en lokale opgave

Centrumgemeente Enschede en de regiogemeenten zijn samen verantwoordelijk voor passende huisvesting en ondersteuning van dak- en thuisloze inwoners. Enschede heeft als centrumgemeente een regierol voor de categorieën 1 t/m 3 en een deel van categorie 4, en ontvangt voor deze centrumtaken financiële middelen van het Rijk.

Voor de ETHOS Light-categorieën 5 tot en met 7 ligt de verantwoordelijkheid bij de individuele regiogemeenten, die lokaal beleid voeren op het gebied van huisvesting en preventie om dak- en thuisloosheid te voorkomen.

Vervolg

We zullen de resultaten gezamenlijk verder duiden en onderzoeken welke gerichte acties we kunnen ondernemen, met bijzondere aandacht voor het aantal mensen dat tijdelijk verblijft bij familie of vrienden, of in niet-conventionele ruimtes, zoals campings en auto's. Hierover zullen wij u verder informeren.

De uitkomsten van de telling nemen we ook mee in de herziening van de visie en kaders voor Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen. Hier werken we in de eerste helft van 2025 aan.

Een voorstel hierover zal voor de zomer aan uw raad worden voorgelegd ter besluitvorming. Deze visie en kaders worden verder aangevuld met een meerjarige regionale uitvoeringsagenda, waarin de prioriteiten en belangrijkste acties voor Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen worden vastgelegd. De basis voor de uitvoeringsagenda voor Maatschappelijke opvang is het Nationaal Actieplan Dakloosheid.

Dit onderzoek is het eerste in de centrumregio Enschede dat op deze wijze dak- en thuisloze mensen in beeld heeft gebracht. Binnen de landelijke monitor voor dak- en thuisloosheid wordt gewerkt aan het borgen van de ETHOS Light-methodiek, wat op termijn een landelijk vergelijk en inzicht in de ontwikkeling mogelijk maakt. Wij zullen deze ontwikkelingen nauwlettend volgen en waar mogelijk aansluiten.

Binnenkort krijgen de leden van de Raad tijdens een inloopbijeenkomst de gelegenheid om technische vragen te stellen over het onderzoeksrapport. Hierover wordt u nader geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

(E.A. Smit)

(R.W. Bleker)